Ručební závazek stavebníka podle § 22 min. nař. č. 4790/1917.

Subsidiární ručební závazek stěžující si společnosti za úrazové příspěvky, vyměřené původně firmě I. K. a G. W., opřel žalovaný úřad v nařikaném rozhodnutí o ustanovení § 22 min. nař. č. 4790 z r. 1917, podle něhož při stavebních podnicích je stavebník na základě odst. 2. § 46 (sc. zák. čl. XIX/1907) odpověden pokladně jen za příspěvky, které vznikly při stavbě jím objednané a kterých od podnikatele nelze vymoci. Odstavec 2. § 46 cit. zák. čl. ustanovuje, že »při dočasných závodech stavitelských (§ 39), když pohledávka u podnikatele není dobytna, ručí za pojistné příspěvky ten, kdo si stavěti dal, případně kdo práci objednal«. Kvalifikace stavebních podniků tak, jak ji stanovil § 46, odst. 2. cit. zák. čl. XIX., nebyla změněna § 22, odst. 1. min. nař. č. 4790/1917 (srov. nález Boh. A 6689/27).

Stěžující si firma nepopírá, že úrazové příspěvky, na ni zaručeným platebním výměrem vymáhané, vznikly při stavbě dráhy v S., a že ona tuto stavbu u jmenované firmy jako podnikatelky objednala. Namítá však, že předpis § 22 cit. uher. min. nař. se na ni nevztahuje z té příčiny, poněvadž v něm normována jest subsidiární povinnost stavebníkova jen při objednaných stavbách domů, nikoli však při stavbě drah, cest a mostů. Oprávněnost této námitky snaží se stížnost odůvodniti poukazem na ustanovení § 3 zák. čl. XIX. z roku 1907, v němž prý se činí rozdíl mezi stavbami domů, jmenovaných v bodě 4., a mezi stavbami železnic, cest, mostů atd., uvedených zvláště v bodě 5. Kdyby zákon nechtěl činiti rozdíl mezi oběma druhy staveb, nebylo by prý toto zvláštní taxativní vyjmenování jich odůvodněné. Zákon to však učinil úmyslně. Právě tak nařízení Zemské úřadovny pro pojišťování dělníků č. 700/1908, vydané k § 33 zák. čl. XIX. z r. 1907, jednajícímu o zařadění podniků do nebezpečenských tříd, rozeznává stavby domů a drah a zařaďuje je do různých tříd. Z min. nař. č. 4790/1917 je jasné, že chtělo stanoviti solidární povinnost stavebníkovu hlavně při stavbách prováděných po domácku nebo vesnickými podnikateli, jež jsou finančně slabší, nemají stálého bydliště, a úrazové příspěvky často nejsou na nich dobytné. Proto cit. nařízení mělo prý v úmyslu zabezpečiti hmotné postavení a zájmy pojišťoven, kterýžto úmysl jest zřejmý i z důvodové zprávy k cit. nař. Ani v ní, ani v nařízení samém není vysloven úmysl, že by ručební povinnost měla býti rozšířena na objednatele staveb drah atd. Řečená podnikatelská firma nevystavěla ani jednoho malého domku; stavěla výhradně jen dráhu, pročež ručební povinnost stěžovatelčina není odůvodněna. Námitku tuto nemohl Nejvyšší správní soud uznati důvodnou, neboť omezující výklad, jaký stížnost hledí dáti předpisu § 22 min. nař. č. 4790/1917 o ručební povinnosti stavebníkově za úrazové příspěvky, nemá v něm opory. Podle všeobecně uznaných interpretačních zásad vykládacích nesmí býti normě, o jejíž použití jde, dáván jiný smysl, než jaký vychází z vlastního významu slov v jejich souvislosti a z jasného úmyslu zákonodárcova. K hlavním pravidlům vykládacím náleží také zásada, vyjádřená paroemií, známou z římského práva: Ubi lex non distinguit, nec nostrum est distinguere. Tímto pravidlem sluší se také říditi i v daném případě při výkladu cit. ustanovení. Ježto § 22 min nař. č. 4790/1917 mluví o odpovědnosti stavebníkově za příspěvky při stavebních podnicích vůbec a docela všeobecně, nečině žádného rozdílu mezi jednotlivými druhy staveb, jest nepřípustné, aby se do této normy vkládalo něco, čeho v jejím doslovu, který při jejím výkladu jest především rozhodný, není, totiž rozdíl mezi jednotlivými druhy staveb a stavebních podniků. Že stavba dráhy, o jakou v daném případě šlo, jest podnikem stavebním, stížnost nepopírá. Je-li však stavebním podnikem, pak dlužno osobu, která stavbu dráhy objednala, a tou byla nesporně stěžující si firma, pokládati za stavebníka ve smyslu cit. ustanovení, jehož za podmínek tam vytčených stihá také ručební povinnost za úrazové příspěvky při objednané stavbě vzniklé.

Při výkladu předpisu § 22 cit. min. nař. nelze se dovolávati ustanovení § 3 bodu 4. a 5. zák. čl. XIX. z roku 1907, jak to činí stížnost, ježto tam vyjmenovány jsou jen podniky, závody a práce, na které se vztahuje úrazová pojistná povinnost a z toho, že stavby domů jsou v § 3, který vymezuje toliko rozsah pojistné povinnosti, uvedeny v jiném bodě než stavby železnic, ještě neplyne, že by zákon, pokud jde o ručební povinnost stavebníkovu za příspěvky, činil nebo chtěl činiti mezi oběma druhy staveb rozdíl, a zejména že by povinnost tu zamýšlel omeziti právě jen na stavebníky při domech, neboť nějaké vnitřní logické souvislosti mezi § 3 zák. čl. XIX/1907, upravujícím jen věcný rozsah úrazové pojistné povinnosti, a § 22 min. nař. č. 4790/1917, stanovícím osobní ručební povinnost stavebníků, která by nutila k restriktivnímu výkladu tohoto předpisu, není. Rovněž tak nemá při výkladu tohoto ustanovení právního významu okolnost, stížností zdůrazňovaná, že také nařízení, vydané k § 33 zák. čl. XIX/1907, při zařadění podniků do nebezpečenských tříd rozeznává stavby domů a drah a zařaďuje je do různých tříd, poněvadž otázka zařadění stavebních podniků podle průměrného úrazového nebezpečenství jich nemá nic společného s ručební povinností stavebníků za příspěvky. Konečně ani poukaz stížnosti na domnělý úmysl zákonodárcův, zřejmý prý z min. nař. čís. 4790/1917, stanoviti solidární ručební povinnost stavebníků hlavně při stavbách prováděných po domácku a vesnickými podnikateli, na nichž úrazové příspěvky jsou často nedobytné, a tím zabezpečiti hmotné zájmy pojišťoven, nemůže omezující výklad § 22 cit. nař., stížností hájený, odůvodniti. Stížnost se neodvolává a ani odvolati nemůže na žádný positivní předpis tohoto nařízení, který by poskytoval nějakou oporu pro tvrzený jí úmysl zákonodárcův. Jen takový úmysl, který jest ze zákona samého jasný, může však býti uznán ve smyslu shora uvedených obecných zásad interpretačních za vykládací pomůcku, jinak zůstává uvedený poukaz stížnosti pouhým, ničím nedoloženým tvrzením a proto neodůvodněným.

Dovolávajíc se ustanovení § 46 zák. čl. XIX/1907 namítá stížnost dále, že vyměření úrazových příspěvků bylo promlčeno proti podnikateli, ježto tříletá promlčecí lhůta uplynula, aniž mu byl výměr doručen. Z toho dovozuje stížnost, že zanikla povinnost zaměstnavatele jako původního dlužníka a tím spíše povinnost stěžovatelčina. Tvrzení, o něž námitka tato jest opřena, odporuje spisům a bylo vyvráceno již v naříkaném rozhodnutí, v němž žalovaný úřad ve shodě s obsahem správních spisů zjistil, že jde o úrazové příspěvky za rok 1920, které byly vyměřeny podnikateli (firmě ing. Em. K. a spol.) výměrem Zemské úřadovny pro pojišťování dělníků v Bratislavě ze dne 23. listopadu 1923, čís. kat. 20316, který byl jmenovanému podnikateli doručen dne 24. listopadu 1923. Podle posledního odstavce § 46 zák. čl. XIX. z roku 1907 ručí zaměstnavatel za nevyměřené úrazové příspěvky po tři léta, počínajíc od vzniku jeho závazku. Ježto podle uvedeného bezvadného zjištění žalovaného úřadu úrazové příspěvky za rok 1920, které podle § 10 vlád. nař. č. 199/22 byl povinen podnikatel zaplatiti za toto příspěvkové období (účetní rok, § 19 min. nař. č. 4790/1917) do 14 dnů po jeho uplynutí, tedy do 14. ledna 1921 (vznik jeho závazku), byly vyměřeny platebním výměrem ze dne 23. listopadu, doručeným mu 24. listopadu 1923, plyne z toho, že příspěvky za rok 1920 byly vyměřeny, a platební výměr na ně byl podnikateli doručen ještě v tříleté promlčecí lhůtě, takže o promlčení příspěvků těch nemůže býti řeči (srov. také nálezy Boh. A 7054/28 a 8393/29).

(Nález Nejv. správ. soudu ze dne 20. října 1930, č. 13.295/30.)